

Guia docent de l'assignatura "Sistema internacional contemporani"

2011/2012

Codi: 101090

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500259 Ciència política i gestió pública	818 Graduat en Ciència Política i Gestió Pública	OB	3	1

Contacte

Nom : Maria Ester Barbé Izuel

Email : Esther.Barbe@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

L'estudiant ha de tenir un coneixements previs bàsics, adquirits a l'assignatura de Relacions Internacionals o similar, així com la capacitat d'informar-se de l'actualitat internacional mitjançant fonts diverses, en molts casos en llengua anglesa. També es demana habilitat en l'anàlisi i la retenció d'informació, així com ser capaç d'elaborar una argumentació sòlida i contraposar i exposar idees, de cara a treballs i pràctiques que es realitzaran durant les sessions del curs.

Objectius i contextualització

Aquesta assignatura té caràcter de formació avançada, i complementària als coneixements adquirits en cursos previs i de personalitat més bàsica (Relacions Internacionals). Serà d'utilitat per a adquirir coneixements del sistema internacional posterior a la Guerra Freda i per tant un recolzament necessari per tots aquells que vulguis cursar, posteriorment, l'itinerari de Relacions Internacionals, així com altres postgraus relacionats amb la disciplina.

Els objectius bàsics del curs són: que l'alumne adquireixi coneixement dels processos fonamentals de canvi del sistema internacional de l'època de post Guerra Freda, en àmbits tan diversos com les noves formes i centres de poder, els actors que prenen rols dels quals abans no disposaven, els reptes, conflictes i llaços que es presenten com a novetat, així com l'aprofundiment en eixos temàtics concrets i propis de l'època. D'aquesta manera, l'estudiant ha de desenvolupar la seva capacitat analítica en afers internacionals i ser capaç d'exposar, contraposar i argumentar idees i conceptes relacionats amb aquest àmbit.

Competències i resultats d'aprenentatge

1327:E01 - Diferenciar les principals teories de la disciplina i els diferents camps; les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, així com el seu valor per a la pràctica professional mitjançant casos concrets.

1327:E01.14 - Utilitzar adequadament la teoria i els conceptes de les relacions internacionals (tradicions de pensament hobbesiana, grociana i kantiana).

1327:E01.15 - Exposar les grans aproximacions a les relacions internacionals (realisme, transnacionalisme, estructuralisme).

1327:E01.16 - Descriure l'ordre internacional: anarquia versus ordre, societat d'estats i societat transnacional.

1327:E01.17 - Descriure els principals elements que caracteritzen la societat internacional global (1945-2000).

1327:E01.18 - Valorar críticament els impactes de la globalització en diferents àmbits: seguretat, medi ambient, drets humans, migracions i pau.

1327:E27 - Demostrar que es coneixen les tendències teòriques i les aproximacions analítiques clàssiques i recents de les relacions internacionals.

1327:E27.00 - Demostrar que es coneixen les tendències teòriques i les aproximacions analítiques clàssiques i recents de les relacions internacionals.

1327:E28 - Valorar aspectes distintius i instrumental conceptual i metodològic específic de les diverses tendències i aproximacions analítiques de les relacions internacionals.

1327:E28.00 - Valorar aspectes distintius i instrumental conceptual i metodològic específic de les diverses tendències i aproximacions analítiques de les relacions internacionals.

1327:E29 - Aplicar el coneixement teòric i analític de les relacions internacionals a casos pràctics i professionals, en particular en l'esfera del conflicte i la cooperació entre actors.

1327:E29.00 - Aplicar el coneixement teòric i analític de les relacions internacionals a casos pràctics i professionals, en particular en l'esfera del conflicte i la cooperació entre actors.

1327:T01 - Treballar en equip i en xarxa, en particular en condicions interdisciplinàries.

1327:T01.00 - Treballar en equip i en xarxa, en particular en condicions interdisciplinàries.

1327:T02 - Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.

1327:T02.00 - Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.

1327:T03 - Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.

1327:T03.00 - Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.

1327:T04 - Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.

1327:T04.00 - Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.

1327:T05 - Argumentar des de diferents perspectives teòriques.

1327:T05.00 - Argumentar des de diferents perspectives teòriques.

1327:T06 - Treballar amb tècniques quantitatives i qualitatives d'anàlisi per aplicar-les en els processos de recerca.

1327:T06.00 - Treballar amb tècniques quantitatives i qualitatives d'anàlisi per aplicar-les en els processos de recerca.

1327:T07 - Utilitzar les principals tècniques de la informació i la documentació (TIC) com a eina essencial en l'anàlisi.

1327:T07.00 - Utilitzar les principals tècniques de la informació i la documentació (TIC) com a eina essencial en l'anàlisi.

1327:T10 - Fer exposicions orals efectives i adaptades a l'audiència.

1327:T10.00 - Fer exposicions orals efectives i adaptades a l'audiència.

1327:T12 - Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.

1327:T12.00 - Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.

1327:T13 - Treballar autònomament.

1327:T13.00 - Treballar autònomament.

1327:T15 - Elaborar i planificar recerques o informes analítics.

1327:T15.00 - Elaborar i planificar recerques o informes analítics.

1327:T16 - Dissenyar tècniques per a la recollida de dades, coordinar el tractament de la informació i aplicar rigorosament mètodes de verificació d'hipòtesis.

1327:T16.00 - Dissenyar tècniques per a la recollida de dades, coordinar el tractament de la informació i aplicar rigorosament mètodes de verificació d'hipòtesis.

Continguts

Sistema internacional contemporani

Introducció

Tema 1. Canvis estructurals del sistema internacional contemporani

1.1. Globalització (què hi ha de nou?)

1.2. Nous desafiaments (de seguretat?)

1.3. Aspiracions normatives (en un món desigual i amb conflicte de valors)

1.4. Societat internacional globalitzada en el segle XXI

I. Conceptes per l'anàlisi del sistema internacional

Tema 2. Marc conceptual

2.1. Estructura (recursos i idees)

2.2. Procés (interaccions i capacitat d'interacció)

2.3. Nivell d'anàlisi: un món multinivell i multisectorial

2.4. Tipus d'ordre (internacional, mundial, internacional globalitzat)

Tema 3. Estructura de poder: Entre estats

3.1. Repensar Westfalia: l'aproximació pluralista al sistema internacional

3.2. Hegemonia d' Estats Units: moment unipolar

3.3 Potencies emergents: trets de multipolarisme

Tema 4. Estructura de poder: Més enllà dels Estats

4.1. Introduir la governança

4.2. Mercat

4.3. Societat civil transnacional

Tema 5. Estructura de poder: Interacció global - regional

5.1. Interdependència, regionalització i regionalisme

5.2. Nou regionalisme: explicació econòmica front a la globalització

5.3. Complexos regionals de seguretat: seguretat i final de la guerra freda

Tema 6. Interaccions: conflicte armat

6.1. Evolució cap a conflictes intra-estats internacionalitzats (etnicitat i recursos naturals)

6.2. "Noves guerres": polític/privat, violació de Drets Humans

6.3. Conflicte armat: Globalització i feblesa d'estat

Tema 7. Interaccions: aproximació liberal a la cooperació

- 7.1. Multilateralisme
- 7.2. Institucions, règims i organitzacions internacionals
- 7.3. Normes (difusió de normes)

II. Evolució del sistema internacional contemporani

Tema 8. Idees: gestionar el final de la guerra freda

- 8.1. Nou ordre mundial i dividends de la pau
- 8.2. Consens de Washington (1989)
- 8.3. Centralitat de Nacions Unides (Operacions de pau)
- 8.4. Processos de pau (Orient Mitjà 1993)
- 8.5. Agenda global: medi ambient (Rio 1992)

Tema 9. Institucions: negociar les normes del sistema

- 9.1. Aproximació liberal solidarista a l'ordre internacional
- 9.2. Genocidi: Ruanda (1994) i Srebrenica (1995)
- 9.3. Governança i institucionalització: OMC (1995), Ottawa (1997), Kyoto (1997), TPI(1998)
- 9.4. Crisis regional asiàtica (1997): gestió en les institucions
- 9.5. Intervenció humanitària (Kosovo, 1999)

Tema 10. Poder: jerarquia i conflicte de valors

- 10.1. Sobiranisme: retorn del pluralisme westfalià en un món global institucionalitzat
- 10.2. Seattle (1999): antiglobalització
- 10.3. Impacte del 11-S (2001): agenda de terrorisme global i *coalitions of the willing*
- 10.4. Sud Global i potències emergents: redistribució del poder en les institucions (OMC, ONU, FMI)
- 10.5. Crisi financera mundial (2008) i minilateralisme (G20)

III. Temes per l'anàlisi: problemes globals i governança

La tercera part del programa recull (a títol indicatiu) un seguit de temes, d'abast molt divers, presents en l'agenda de les negociacions internacionals. Durant el curs s'analitzaran quatre problemes concrets des de la perspectiva de la governança (institucions, règims i mecanismes de regulació existents) en sessions de caràcter pràctic.

1. Canvi climàtic
2. Mines anti-persona
3. Armes de destrucció massiva - No proliferació
4. Diamants (recursos naturals vinculats a conflictivitat armada)
5. Drets Humans
6. Armes curtes i lleugeres
7. Refugiats i desplaçats
8. Genocidi - Justícia penal internacional
9. Terrorisme

- 10. Transgènics
- 11. Crim transnacional

Metodologia

L'estudiant haurà de desenvolupar-se en aquesta assignatura en un conjunt divers d'activitats, que tindran cadascuna un pes determinat en les hores de dedicació i en el pes en la nota final de la matèria.

La present assignatura, atès que presenta una càrrega de 6 crèdits ECTS, implica una dedicació per part de l'estudiant de 150 hores en total, que es distribuïran de la manera que segueix:

-Classes magistrals: són sessions de presentació de la matèria realitzades a l'aula en diferents sessions, que aniran acompanyades de l'ús de les TIC i presentaran una estructura el més dinàmica possible. Es pretén, per tant, que a més a més de l'exposició dels temes per part del/la professor/a es creï una situació còmode de participació, comunicació i discussió.

-Aprenentatge amb suport audiovisual: es passarà, al llarg del curs, documentals i/o pel·lícules per tal d'il·lustrar de manera més suggerent el bloc del temari, a discrecionalitat del/la professor/a. Aquestes sessions tenen l'objectiu d'acostar l'estudiant a punts del programa que poden quedar més clar a partir de visionats. S'exigirà a l'alumne que entregui un treball realitzat en concepte de treball autònom i individual relacionat amb un règim internacional derivat d'un documental o d'una pel·lícula.

-Exercicis a classe: són activitats realitzades en un sol grup, amb l'objectiu que els estudiants es familiaritzin amb els conceptes més bàsics de l'assignatura.

-Seminaris en grups reduïts: els dos darrers blocs inclouen sessions pràctiques en seminaris de grups reduïts, per tal que el debat i la discussió de continguts siguin viables. Els alumnes hauran de demostrar que han sabut aprofundir en l'àmbit que se'ls reclama, que han dedicat temps a les lectures corresponents i que han fet un exercici de reflexió al voltant del tema de treball.

-Treball autònom relacionat amb els seminaris i exercicis: engloba tota aquella feina que els estudiants han de fer pel seu propi compte per tal d'assolir els coneixements necessaris de cara a la participació a classe, a l'acumulació de coneixements generals i a la redacció del treball corresponent.

-Estudi autònom: són les hores que l'alumnat ha de dedicar a l'estudi de la matèria de forma autònoma, ja sigui mitjançant la lectura dels seus apunts, les lectures obligatòries, les lectures optatives i d'ampliació, o tots aquells materials de suport per a l'assoliment de les competències i els coneixements necessaris per a afrontar els exercicis escrits que serviran per avaluar les parts primera i segona del programa.

L'assignatura està dividida en tres blocs i s'aplica una metodologia diferent per a cadascun dels blocs.

Bloc I. Els temes són impartits a classe pel professor/a i els estudiants han de fer les lectures assignades per cadascun dels temes. Un cop acabat aquest bloc es realitzarà un exercici (per escrit i individual) per a verificar el coneixement per part dels estudiants dels conceptes d'anàlisi abordats en el primer bloc.

Bloc II. Els temes són impartits a classe pel professor i els estudiants han de fer les lectures assignades per cadascun dels tres temes en que està dividit el bloc. Per cadascun dels temes s'organitzarà un seminari (divisió dels alumnes en dos grups) basat en un dossier lliurat a inici de curs. Cada estudiant haurà de redactar una fitxa individual (síntesi de lectures i preguntes de discussió), que haurà de lliurar al professor, per tal d'estructurar els arguments de la seva participació en el seminari. En total, tres fitxes i participació en tres sessions de seminari. Un cop acabades les classes magistrals i els seminaris es durà terme un exercici individual.

Bloc III. S'aborden quatre temes d'agenda internacional. Els estudiants hauran vist a classe (durant les primeres setmanes del curs) dues pel·lícules, que obren la possibilitat de treballar sobre quatre règims internacionals diferents. Al començar el curs s'assignarà a cada estudiant un règim concret, entre els quatre que s'han d'analitzar. L'estudiant ha de fer un breu informe per escrit (seguint una pauta d'anàlisi establerta) i ha d'exposar els seus resultats durant una sessió pràctica que té com a objectiu últim construir entre el

professor i els estudiants (que han analitzar el règim) una presentació ben estructurada i informada per a la resta d'estudiants. Cada estudiant ha de lliurar un treball individual, participar en un grup de discussió (a l'aula) i participar, juntament amb el professor (a l'aula), en l'estructuració final del tema.

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Aprenentatge amb suport audiovisual	4	0.16	1327:E01.16 , 1327:E01.17 , 1327:E01.18 , 1327:T01.00 , 1327:T05.00 , 1327:T03.00 , 1327:E29.00
Classes magistrals amb ús de les TIC	34	1.36	1327:E01.16 , 1327:E01.17 , 1327:E27.00 , 1327:E01.18 , 1327:T03.00 , 1327:T05.00 , 1327:T13.00 , 1327:T12.00 , 1327:T04.00 , 1327:E29.00 , 1327:E28.00
Seminaris en grups reduïts i sessions pràctiques	10	0.4	1327:E01.16 , 1327:T13.00 , 1327:T12.00 , 1327:T10.00 , 1327:T07.00 , 1327:T06.00 , 1327:T05.00 , 1327:T04.00 , 1327:T03.00 , 1327:T02.00 , 1327:T15.00 , 1327:E01.18 , 1327:E27.00 , 1327:E28.00 , 1327:T01.00 , 1327:E29.00 , 1327:E01.17
Tipus: Supervisades			
Tutoria treball règim internacional i seguiment curs	5	0.2	1327:E01.16 , 1327:E01.18 , 1327:E27.00 , 1327:T02.00 , 1327:T04.00 , 1327:T07.00 , 1327:T13.00 , 1327:T16.00 , 1327:T15.00 , 1327:T12.00 , 1327:T06.00 , 1327:T03.00 , 1327:E29.00 , 1327:E01.17
Tipus: Autònomes			
Estudi autònom	49	1.96	1327:T02.00 , 1327:T04.00 , 1327:T12.00 , 1327:T13.00 , 1327:T03.00
Treball autònom relacionat amb els seminaris i les pràctiques	40	1.6	1327:E01.18 , 1327:T16.00 , 1327:T15.00 , 1327:T13.00 , 1327:T12.00 , 1327:T10.00 , 1327:T07.00 , 1327:T06.00 , 1327:T05.00 , 1327:T04.00 , 1327:T03.00 , 1327:T02.00 , 1327:T01.00 , 1327:E29.00 , 1327:E28.00 , 1327:E27.00

Avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura es compon de les parts següents:

1. Exercici a classe corresponent al Bloc I. Es realitzarà un exercici (per escrit i individual) per a verificar el coneixement per part dels estudiants dels conceptes d'anàlisi abordats en el primer bloc. 25 % de la nota.
2. Seminaris del Bloc II. La presentació de tres breus fitxes de discussió basades en lectures teòriques contrastades amb document polític per a debatre als tres seminaris corresponents als tres temes del Bloc II. Per cadascun dels temes s'organitzarà un seminari (divisió dels alumnes en dos grups) basat en un dossier lliurat a inici de curs. Cada estudiant haurà de redactar una fitxa individual (síntesi de lectures i preguntes de discussió), que haurà de lliurar al professor, per tal d'estructurar els arguments de la seva participació en el seminari. Les fitxes es lliuren a l'inici de la sessió de seminari. En total, tres fitxes i participació en tres sessions de seminari. 20% de la nota.
3. Exercici a classe corresponent al Bloc II. Es realitzarà un exercici (per escrit i individual) per a verificar el coneixement per part dels estudiants de l'evolució del sistema internacional abordada en el Bloc II. 25 % de la nota.

4. Informe escrit, individual, i presentació i discussió a classe en grup corresponent al Bloc III. Lliurament d'un informe (amb pauta d'anàlisi) al voltant d'un règim internacional i presentació i discussió oral a classe en grups reduïts. 20% de la nota.

5. Avaluació continuada, consistent en la participació a classe i als debats de manera genèrica. 10% de la nota.

Aclariments:

Pertal de poder superar l'assignatura serà condició necessària que no suficient, obtenir com a mínim una nota de 5 a cadascun dels exercicis escrits (Bloc I i Bloc II). En aquest sentit, es demana que l'alumne mostri un coneixement bàsic i equilibrat dels continguts teòrics d'ambdós blocs. Un cop assolida aquesta nota mínima de 5 als exercicis escrits es procedirà a fer mitjana ponderada amb les notes dels seminaris del bloc II (20%), de l'informe més debat del bloc III (20%) i la nota d'avaluació continuada (10%). Quan la nota ponderada final (amb els dos exercicis escrits amb nota igual o superior a 5) sigui igual o superior a 5 es considerarà l'assignatura com superada.

Els estudiants que no haguessin superat el primer o el segon exercici (o ambdós exercicis) tindran l'oportunitat d'acollir-se a les activitats de compensació, és a dir, podran tornar a fer els exercicis suspesos el dia que determini la Facultat, un cop acabat el període lectiu del quadrimestre. Els seminaris (Bloc II) i l'informe (Bloc III) no es poden recuperar.

El fet de presentar-se a un dels dos exercicis o haver-se presentat a algun seminari o haver presentat l'informe del Bloc III, eximeix l'estudiant de la qualificació de "NO PRESENTAT".

Les dates dels seminaris (Bloc II) i de les discussions dels informes (Bloc III) s'especificaran en el marc de la programació de l'assignatura (veure Campus Virtual).

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercici escrit bloc I	25% de la nota global	2	0.08	1327:E01.14 , 1327:E01.15 , 1327:E01.16 , 1327:E28.00 , 1327:T04.00 , 1327:T12.00 , 1327:T13.00 , 1327:T05.00 , 1327:T03.00 , 1327:E27.00
Exercici escrit bloc II	25% de la nota global	2	0.08	1327:E01.16 , 1327:E27.00 , 1327:T03.00 , 1327:T05.00 , 1327:T13.00 , 1327:T12.00 , 1327:T04.00 , 1327:E29.00 , 1327:E01.18 , 1327:E01.17
Exposició informe sobre règim internacional	20%	4	0.16	1327:E29.00 , 1327:T07.00 , 1327:T15.00 , 1327:T16.00 , 1327:T10.00 , 1327:T06.00 , 1327:T01.00 , 1327:T02.00 , 1327:T05.00 , 1327:T03.00

Bibliografia

Introducció

Lectura obligatòria:

Buzan, Barry, *People, states and fear: An agenda for international security in the post-cold war era*, Essex, ECPR Classics, 2007 (introducción y capítulo 10, texto recogido y traducido en *Revista Académica de Relaciones Internacionales*, núm. 9, octubre 2008, UAM-GERI), Localitzable a:

http://www.relacionesinternacionales.info/ojs/index.php?journal=Relaciones_Internacionales

Bibliografia de referència:

Hurrell, Andrew, *On Global Order. Power, Values and the Constitution of International Society*, Oxford U.P., 2009.

Held, David i McGrew, Anthony, *Globalización/Antiglobalización. Sobre la reconstrucción del orden mundial*, Barcelona, Paidós, 2003.

Bloc I. Conceptes per l'anàlisi del sistema internacional

Lectura obligatòria:

Arenal, Celestino del, "La nueva sociedad mundial y las nuevas realidades internacionales: Un reto para la teoría y para la política", *Cursos de Derecho Internacional de Vitoria-Gasteiz 2001*, Leioa, 2002, Localitzable a: http://www.ehu.es/cursosderechointernacionalvitoria/ponencias/pdf/2001/2001_1.pdf

Barbé, Esther, "Multilateralismo: Adaptación a un mundo con potencias emergentes", *Revista Española de Derecho Internacional*, núm. 2, 2010.

Hurrell, Andrew, "Explaining the resurgence of regionalism in world politics", *Review of International Studies*, 1995, vol. 21, núm. 4, (lectura pp. 331-338).

Kaldor, Mary, "Un nuevo enfoque sobre las guerras", *Papeles de cuestiones internacionales*, nº 94, 2006, pp. 11-20.

Cornago, Noe, "El multilateralismo no necesariamente formalizado: Introducción al proceso político en los regímenes internacionales", *XV Anuario de Derecho Internacional*, Pamplona, Ser. Ed. Universidad de Navarra, 1999, pp. 205-233 (lectura pp. 1-13).

Bibliografia de referència:

Buzan, Barry i Little, Richard, *International Systems in World History. Remaking the study of international relations*, Oxford, Oxford U.P., 2000, part I.

Barbé, Esther, *Relaciones Internacionales*, Madrid, Tecnos, 2007 (3ª ed.), pp. 129-262.

Ortega Carcelén, Martín, *Cosmocracia. Política global para el siglo XXI*, Madrid, Síntesis, 2006.

Buzan, Barry, *The United States and the Great Powers. World Politics in the Twenty-First Century*, Cambridge, Polity, 2004.

Sanahuja, José Antonio, ¿Un mundo unipolar, multipolar, o apolar? El poder estructural y las transformaciones de la sociedad internacional contemporánea, *Cursos de Vitoria 2007*.

Hurrell, Andrew, "Hegemony, liberalism and global order: what space for would-be great powers?", *International Affairs*, vol. 82, núm. 1, 2006.

Rosenau, James et al., *Along the domestic-foreign frontier. Exploring governance in a turbulent world*, Cambridge, Cambridge U.P., 1997.

Hall, Rodney Bruce i Biersteker, Thomas J., *The emergence of private authority in global governance*, Cambridge, Cambridge U.P., 2007.

Strange, Susan, *La retirada del estado*, Barcelona, Icaria, 2001.

Tarrow, Sidney, *El nuevo activismo transnacional*, Barcelona, Hacer, 2010.

Jordán, Javier et. al. (eds.), *La seguridad mas allá del estado. Actores no estatales y seguridad internacional*, México, Plaza y Valdés, 2011.

Aldecoa, F. i Cornago, N. (1998) "El Nuevo regionalismo y reestructuración del sistema mundial", *Revista Española de Derecho Internacional*, vol. L, 1998, pp. 59-113.

Buzan, Barry i Waever, Ole, *Regions and Powers. The Structure of International Society*, Cambridge, Cambridge U.P., 2003.

Acharya, Amitav, "The Emerging Regional Architecture of World Politics", *World Politics*, vol. 59, núm. 4, 2007, pp. 629-652.

Kaldor, Mary, *Las nuevas guerras. Violencia organizada en la era global*, Barcelona, Tusquets, 2001.

Duffield, M., *Las nuevas guerras en el mundo global. La convergencia entre desarrollo y seguridad*, Madrid, Catarata, 2004.

Krasner, Stephen (ed.), *International Regimes*, Ithaca, Cornell U.P., 1983.

Ruggie, John Gerard, *Multilateralism Matters. The Theory and Praxis of an Institutional Form*, Nueva York, Columbia U.P., 1993.

Finnemore, M. y Sikkink, K., "International Norms Dynamics and Political Change", *International Organisation*, vol. 52, núm. 4, 1998, pp. 887-917.

Bloc II. Evolució del sistema internacional contemporani

Lectura obligatòria:

Cox, M. (2010) "Un mundo en transición: 1989-2009", *Anuari Internacional CIDOB 2010*, CIDOB, Barcelona, pp 13-22.

Ortega, Andrés, "Año de siembra en un cruce de siglos", *Anuario Internacional CIDOB 1997*, Barcelona, 1998, pp. 15-28.

Bailes, Alyson K., "El mundo en los últimos veinte años, tendencias y evolución", *Anuari Internacional CIDOB 2008*, CIDOB, Barcelona, 2009, pp 13-24.

La nueva arquitectura internacional (Temas para el debate, 2009, núm. 170), pp. 23-55 (selecció de breus articles, lectura de: Aguirre, Montobbio, Matthews, Gratiús, Torres López, Berzosa, Loredó).

Sanahuja, José Antonio, "El desplome del dólar y la crisis de las finanzas globales: cambio estructural en el sistema internacional" en Mesa, Manuela, *Escenarios de crisis: Fracturas y pugnas en el sistema internacional. Anuario Ceipaz 2008-2009*, Barcelona, Icaria, 2008, Localitzable a:

<http://www.ceipaz.org/publicaciones.php>

Bibliografia de referència::

Nair, Sami, *El imperio frente a la diversidad del mundo*, Barcelona, DeBolsillo, 2004.

Zakaria, Fareed, *El mundo después de USA*, Barcelona, Espasa, 2009.

Kagan, Robert, *El retorno de la historia y el fin de los sueños*, Barcelona, Taurus, 2008.

Khanna, Parag, *El segundo mundo*, Barcelona, Paidós, 2008.

Morton Kaplan, *La anarquía que viene*, Barcelona, Ediciones B, 2000.

Stiglitz, Joseph E., *El malestar en la globalización*, Madrid, Punto de Lectura, 2003.

Keohane, Robert, *Power and Governance in a partially globalized world*, Londres, Routledge, 2002.

Gaddis, J.L., "Toward the Post Cold War World", *Foreign Affairs*, vol. 70, núm. 2, 1991, pp. 102-122.

Kaldor, M., "American Power: from "compellence" to cosmopolitanism?", *International Affairs*, vol 79 núm. 1, 2003, pp. 1-22.

Mearsheimer, J., "The false promise of international institutions", *International Security*, vo.19, num.3, 1994, pp.5-49

Barbé, Esther, "Orden internacional: ¿uno o varios? Neoimperialismo, caos y posmodernidad", *Cursos de Derecho Internacional y Relaciones Internacionales de Vitoria Gasteiz 2004*, Leioa, Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco, 2005, pp. 155-190.

Guerisoli, E., "La doctrina Clinton: las guerras humanitarias" a *Programa Teoría de Relaciones Internacionales*, Centro Argentino de Estudios Internacionales, 2006.

Aguirre, Mariano, "Seguridad y violencia: la responsabilidad de los estados", *Anuario CEI paz*, 2007.

Benavides, Lourdes, "El régimen internacional del nuevo humanitarismo", *Revista de Relaciones Internacionales (UAM-GERI)*, núm. 12, 2009, Localitzable a:

<http://www.relacionesinternacionales.info/>

Motoc, Iulia i Sanchez Cano, Javier, "Las operaciones de mantenimiento de la paz de las Naciones Unidas en la Posguerra fría", *Agenda ONU: Anuario de la Asociación de Naciones Unidas en España*, 1998, pp.61-84

Johnston, A., "Is China a status quo power?", *International Security*, vol. 27, núm. 4, 2003, pp. 5-56.

Walsh, S. i Whalley, J., "Bridging the North-South divide on climate post Copenhagen" a *CIGI Policy Briefs*, núm 17, 2009.

Mattoo, A. i Subramanian, A., "From Doha to the Next Bretton Woods. A new material agenda", *Foreign Affairs*, Gener/Febrer, 2009.

Hurrell, A. i Narlikar, A., "A New politics of confrontation? Brazil and India in Multilateral Trade Organizations" a *Global Society* vol.20 núm. 4, 2006, pp. 415-433.

Alonso, José Antonio, Fernández de Lis, Santiago i Steinberg, Federico (coord.), *La reforma de la arquitectura financiera internacional*, Madrid, Empresa Global, 2009.

Tedesco, L. y Youngs, R., "El G20: ¿un multilateralismo peligroso", *FRIDE. Policy Brief*, núm. 15, septiembre 2009.

Bloc III. Temes per l'anàlisi: problemes globals i governança

Bibliografia de referència:

Baylis, John, Smith, Steve i Owens, Patricia, *The Globalization of World Politics*, Oxford, Oxford U.P., 2011 (5ª ed.), pp.346-526.

Innenarity, Daniel y Solana, Javier (eds.), *La humanidad amenazada: gobernar los riesgos globales*, Barcelona, Paidós, 2011.

Kegley Jr., C. W i Wittkopf, E.R. (eds.), *The Global Agenda: Issues and Perspectives*, McGraw-Hill, 2001.

Lawson, S. (ed.), *The New Agenda for International Relations: From Polarisation to Globalisation in World*

Politics?, Cambridge, Polity Press, 2002.

White, B., Little, R. i Smith, M. (eds.), *Issues in World Politics*, Palgrave Macmillan, 2005 (3ª ed.)

E-documentació general

Es recull un llistat[*] de centres o publicacions a Espanya (en matèria internacional) a través de pàgina web

Publicacions

Afers Internacionals www.cidob.org

Anuario Internacional CIDOB www.cidob.org

Anuario CEIPAZ www.ceipaz.org

Política Exterior www.politicaexterior.com

Revista Española de Defensa [http://www.defensa.gob.es/
documentacion/revista/](http://www.defensa.gob.es/documentacion/revista/)

Foreign Affairs en español www.fal.itam.mx

Foreign Policy en español www.fp-es.org

Revista Electronica de Estudios Internacionales www.reei.org

Revista electronica Relaciones Internacionales [www.
relacionesinternacionales.info](http://www.relacionesinternacionales.info)

Revista electronica Horizontes Internacionales [www.
 analisisinternacional.eu](http://www.analisisinternacional.eu)

Centres d'Estudis Internacionals (Think tanks)

Real Instituto Elcano www.realinstitutoelcano.org

CIDOB www.cidob.org

FRIDE www.fride.org

Centro Internacional de Toledo para la Paz www.toledopax.org

Club de Madrid www.clubmadrid.org

INCIPE www.incipe.org

ICEI www.ucm.es/info/icei/

Globernance www.globernance.com

Centres d'estudis de seguretat i defensa

Instituto Español de Estudios Estratégicos www.ieee.es

CESEDEN www.ceseden.es

Instituto Universitario Gutierrez Mellado www.iugm.es

Sistema internacional contemporani 2011 - 2012

Grupo de Estudios Estratégicos GEES www.gees.org

UNISCI www.ucm.es/info/unisci/

Grupo de Estudios sobre Política y Seguridad Internacional

<http://wdb.ugr.es/~gesyp/>

Centres d'estudis econòmics

ICEX www.icex.es

Instituto de Estudios Fiscales www.ief.es

Instituto de Estudios Economicos www.ieemadrid.es

Cercle per al Coneixement www.cperc.net

Think tanks i action-tanks en l'àrea de peace studies

Escola de Cultura de Pau www.escolapau.uab.cat

IECAH www.iecah.org

Movimiento por la Paz www.mpdl.org

Amnistia Internacional www.es.amnesty.org

Seminario de Investigación para la Paz del Centro Pignatelli

www.seipaz.org

Think-tanks i action-tanks en les àrees de desenvolupament i ecologia

Intermon Oxfam www.intermonoxfam.org

Fundacion Ecologia y Desarrollo www.ecodes.org

Ayuda en Accion www.ayudaenaccion.org

Instituto Universitario de Desarrollo y Cooperacion [www.ucm.](http://www.ucm.es/info/iudc/)

[es/info/iudc/](http://www.ucm.es/info/iudc/)

Fundacion CIDEAL www.cideal.org

Fundacion IPADE www.fundacion-ipade.org

Campaña del Milenio 2015 www.sinexcusas2015.org

 Per un llistat més exhaustiu es pot consultar *Think tanks en España* <http://explorandoelfuturo.blogspot.com>